

TRÍPTIC DE L'EXPOSICIÓ A L'ESPAI DE CAIXA SABADELL

LE CORBUSIER EN L'OBJECTIU DE LUCIEN HERVÉ

29 novembre 2007 - 24 febrer 2008

Sala d'Exposicions de Caixa Sabadell,
De Gràcia, 17, Sabadell.

Organització: Obra Social Caixa Sabadell

David Caralt
Veronica Esparza

El nom de Lucien Hervé no es pot separar del de Le Corbusier; el famós arquitecte va encarregar-li les fotografies de la majoria dels seus edificis a partir del 1949. La "arquitectura fotogràfica" que Hervé va desenvolupar al llarg de més de cinquanta anys ens ensenya una manera única de veure la qualitat dels espais a través de la llum, l'ombra i els materials. Una cinquantena de les seves fotografies es van poder veure fins a finals de febrer de 2008 a l'espai d'exposicions de Caixa Sabadell, seleccionades de la mostra *Construction / Composition* que li va dedicar la *Foundation Le Corbusier* a principis del 2007.

László Elkán va néixer al si d'una família jueva el 1910 a Hodmezovasarhely, Hongria. El 1928, després d'haver estudiat piano se'n va anar a Viena on va assistir a cursos d'economia i art. L'any següent es va instal·lar a París on va treballar temporalment en un banc abans d'esdevenir dissenyador de moda. Als anys trenta, es va afiliar al Partit Comunista Francès col·laborant activament en un sindicat. El 1938 va obtenir la nacionalitat francesa, i durant els anys que van seguir la Depressió es va guanyar la vida com escriptor independent per diversos diaris, com el *Marianne*, i va descobrir el fotoperiodisme com una nova professió. Després de prendre part activa en la resistència contra els nazis durant la Segona Guerra Mundial, adoptant el nom artístic de Lucien Hervé, va tornar a la fotografia el 1947 i va publicar els seus treballs primerencs en diverses revistes, com la *France Illustration*, *Point de Vie - Images du Monde* o *L'Art Sacré*.

L'estreta relació entre Le Corbusier i Hervé va començar amb la col·laboració del 1949. Mossèn Couturier, director de la revista *Art sacré*, és a l'origen de la trobada entre els dos personatges. Couturier, que ja havia posat en contacte Hervé amb Henri Matisse i Fernán

LE CORBUSIER A LA CITTE RADIEUSE, MARSELLA, 1949.

Léger, i també havia intercedit perquè Le Corbusier projectés el Convent de la Tourette, va suggerir a al fotògraf hongarès que anés a Marsella per fotografar l'obra de la *Unité d'habitation*. A finals del novembre del 1949, Hervé havia realitzat en un sol dia més de sis-cents clixés de l'obra amb la seva Rolleiflex. Hervé va enviar la totalitat de les fotografies a l'estudi de l'arquitecte a la *rue de Sèvres* de París. En una carta prou coneguda, Le Corbusier va respondre al fotògraf entusiasmat pel seu treball dient-li que tenia "ànima d'arquitecte" i que coneixia la manera de "veure l'arquitectura". D'aquesta manera va començar una associació que s'acabaria el 1965, data de la mort de Le Corbusier. L'arquitecte va utilitzar les fotografies d'Hervé àmpliament —més de 20.000 clixés que constitueixen una documentació de primera mà— pels últims volums de les seves *Oeuvres complètes* (5–7), així com per la majoria dels seus articles publicats entre els anys cinquanta i seixanta a revistes com *L'architecture d'Aujourd'hui*, *Domus* o *Jardin des Arts*.

Les fotografies seleccionades per a

l'exposició corresponen a les obres de Ronchamp, del convent de la Tourette, de *La Cité Radieuse* de Marsella, del pavelló Philips de la exposició internacional, i especialment de l'obra de Chandigarh¹. L'objectiu de Lucien Hervé va deixar constància de les persones que van contribuir a aixecar les obres, dels infants que juguen a descobrir el paisatge a través de les obertures dels murs. Els retrats del Corbu realitzats a l'estudi, a peu d'obra o en la intimitat testimonien la relació excepcional entre aquests dos artistes.

Seguint els grans fotògrafs com André Kertész, Germaine Krull o Lucia i Lászlo Moholy-Nagy, Hervé va cercar un mètode per representar l'espai de l'esperit modern a través de detalls i fragments d'arquitectura, destacant per l'èmfasi d'una acurada composició i els contrastos de llum i ombra. A l'hora de reportar edificis de gran escala que no permetien fàcilment la fragmentació sempre va mirar d'evitar l'expressió de monumentalitat i els eixos de simetria. Això podem apreciar-ho a les imatges del capítol de Chandigarh; en aquest mateix discurs, les fotografies de la capella de Ronchamp ens permeten veure la diferència de tractament quan Hervé reporta l'exterior o l'interior. Mentre l'exterior es concentra en els efectes de la massa i el pes proporcionats pels murs i la coberta, les vistes interiors es centren més en el volum i en la llum tamisada per les finestres de diferents dimensions.

Amb el seu treball, Hervé va demostrar la importància que tenen per l'arquitectura el volum, la superfície i la massa. A mitjans dels anys seixanta, els primers indicis d'una esclerosi múltiple van forçar-lo a limitar la seva activitat; va començar llavors a experimentar en el seu estudi amb fotomuntatges, combinant imatges seves dels anys trenta. El 26 de juny de 2007 Lucien Hervé va morir a París.

ALGUNES FOTOGRAFIES D'HERVE QUE ES VAN PODER VEURE A L'EXPOSICIÓ: LA CITÉ RADIEUSE, MARSELLA, 1949; CHANDIGARH, 1955; I LA CAPELLA DE RONCHAMP (INTERIOR I EXTERIOR, 1957).

1. L'exposició no ha editat catàleg però una selecció exhaustiva es pot veure al catàleg de la mostra més important que s'ha realitzat fins ara: Olivier Beer, *Lucien Hervé L'Homme construit*. Paris, Éditions du Seuil, 2001.